

INTERVIEW

Misschien dat Michel Houellebecq maar een boek gaat schrijven over deze 'sombre histoire'

Komende week dient het hoger beroep van Michel Houellebecq tegen kunstcollectief Kirac. In het Parijse

appartementje waar hij de roman *Vernietigen* schreef, wil de schrijver zijn kijk op de zaak geven.

Ariejan Korteweg 13 april 2023, 15:16

Het is dinsdagavond en de telefoon gaat. Op de display een onbekend nummer dat begint met 0033: Frankrijk. Een stem zo zacht dat ze niet te verstaan is. *Excusez-moi?* Nog eens gemompel en dan dringt het door: Michel Houellebecq. Het is de dag waarop de 67-jarige Franse schrijver in Amsterdam de rechtszaak verloor die hij had aangespannen tegen het Amsterdamse kunstcollectief Kirac. Dat heeft een paar maanden eerder filmopnamen gemaakt van een seksende Houellebecq voor de dit voorjaar uit te brengen film *Kirac 27*, maar de schrijver kreeg spijt van zijn medewerking. Hij vreest dat het uitbrengen van de beelden zijn reputatie ernstig zal beschadigen en spande een rechtszaak aan – die hij dus verloor.

De rel heeft de media in Frankrijk, Nederland en ver daarbuiten de afgelopen maanden beziggehouden. In de kern draait het om herkenbaarheid en een nogal vergaand contract. Kirac (afkorting van *Keeping It Real Art Critics*) is een Amsterdams kunstcollectief dat hypocrisie zichtbaar wil maken, onder andere met films. Het collectief verwierf in 2021 landelijke bekendheid met *Honeypot*, waarin is te zien hoe de aan Forum voor Democratie gelieerde filosoof Sid Lukkassen reageerde op de oproep van een studente en pornoactrice, Jini van Rooijen, die op zoek was naar een 'rechtse partner' om seks mee te hebben. Hun ontmoeting en vrijpartij werden gefilmd, maar daarna kreeg Lukkassen spijt en zegde hij in tranen zijn medewerking op. Ook dat werd gefilmd en de scène belandde in de film.

Iets soortgelijks overkwam Houellebecq. Begin november 2022 had hij in Parijs een afspraak met Stefan Ruitenbeek, de leider van het collectief. Ook Houellebecq had een vrijpartij met Van Rooijen, die door Kirac werd gefilmd. Daarna kwam hij naar Amsterdam voor méér door Ruitenbeek georganiseerde seks en ondertekende hij een wurgcontract waar hij volgens de rechter niet onderuit kan. Het vonnis stelde hem enorm teleur, zegt hij aan de telefoon, en hij wil graag zijn kant van het verhaal vertellen. 'Kom langs.'

Een paar dagen later loop ik door het kalme dertiende

arrondissement van Parijs naar een klein appartementengebouw met een voortuintje. Pas na drie keer bellen is er antwoord. Dezelfde stem, nog zachter en trager dan aan de telefoon, klinkt door de intercom. 'Excuus, ik sliep.' De schrijver doet open, haren door de war, op pantoffels en gehuld in een morsige diepblauwe pyjama waarvan de bovenste drie knopen los zijn, zodat wat borsthaar zichtbaar is.

Beeld Avalon Nuovo

Het vertrek is eenvoudig: een raam met uitzicht op een

binnentuintje, een groot bureau met computer, een klok, een paar kasten die leeg zijn op wat boeken en allerlei medicijnverpakkingen na. En een groot omgewoeld bed met paarsblauwe lakens waarop hij zich neervlijt, de rug tegen het uiteinde, het ene been onder het andere gevouwen. Naast het bed staat een stoel. 'Ga zitten', zegt hij. 'Een glas wijn, water misschien?' Bed en stoel worden gescheiden door een laag kastje, waarop een glas met een bodem rode wijn, een halfvolle asbak en nog meer dozen met medicijnen. Naast de schrijver een pakje sigaretten en een map met paperassen over de rechtszaak. Het is warm.

In dit werkappartement, dat Houellebecq heeft sinds 2017, schreef hij zijn romans *Serotonine* en *Vernietigen*. *Vernietigen*, vorige maand in Nederlandse vertaling verschenen, gaat over een echtpaar dat na een lang huwelijk de ander herontdekt. Later zal Houellebecq vertellen hoe Prudence, de vrouw van hoofdpersoon Paul Raison, is geïnspireerd op Trinity uit de film *The Matrix*. En hoe Bercy, het futuristische ministerie van Economische Zaken waar Raison werkt, hem altijd al heeft gefascineerd. Bruno Le Maire, de minister van Economische Zaken, is een vriend van hem. Ook die was een bron van inspiratie.

De zaak moet u hoog zitten, dat u zelf de telefoon pakte om een journalist in Nederland te bellen.

'Dat was het niet. Ik was het vooral beu dat mijn tegenstander zich overal kon uitspreken en ik niet.'

Wat nogal overdreven is; niet alleen Ruitenbeek liet de afgelopen weken van zich horen. Houellebecq schreef een feitenrelaas dat in het Franse weekblad *Le Point* verscheen en liet zich vlak voor het vonnis telefonisch interviewen door *NRC* en *Trouw*.

Hij kijkt voor zich uit als hij spreekt en neemt zo ruim de tijd, dat het lijkt alsof er een echo op de lijn zit. Het liefst wil hij de hele kwestie nog eens doornemen.

Hij vertelt hoe Ruitenbeek via de mail contact met hem zocht. Hoe ze elkaar vonden in een gedeelde liefde voor sciencefictionschrijver H.P. Lovecraft. Ruitenbeek stuurde hem films van zijn werk, die Houellebecq zegt niet te hebben gezien. 'Zoveel mensen sturen me spullen: manuscripten, maar ook muziek en films. Ik kan onmogelijk alles bekijken.' Ook *Honeypot*

zegt hij pas veel later te hebben bekeken. 'Weerzinwekkend. Die arme jongen, huilend aan de telefoon omdat hij niet wilde meedoen.'

In september 2022 mailde Ruitenbeek – Houellebecq houdt het op *Rwietenbeek* – een voorstel. Kirac zou een theateraal spektakel organiseren op de Rietveld Academie in Amsterdam, geïnspireerd op Houellebecq. De deelnemers zouden kostuums uit het universum van Lovecraft dragen. Of Houellebecq de opening wilde verrichten door een lint door te knippen.

De schrijver gaat verzitten: 'Dat intrigeerde me.'

Knipt u vaker linten door?

'Dat was me nog nooit gevraagd. Ik heb gezegd dat ik zou komen.'

Maar eerst kwam Ruitenbeek dus naar Parijs, waar hij toch moest zijn om gangbangs te filmen die Jini van Rooijen, een vriendin van hem, daar wilde opnemen voor haar OnlyFans-account, een betaald online-platform.

Van die gangbangs was u op de hoogte voordat hij kwam?

'Ja, al geloofde ik het maar half. Het leek me een beetje idioot om daarvoor naar Parijs te komen.'

Want gangbangs kun je ook in Amsterdam filmen?

'Precies. Hij wilde me kennelijk paaien door een gemakkelijk meisje mee te nemen dat misschien seks wilde. Ik was niet op voorhand tegen dat idee.'

Ze zouden gevierd dineren, de twee Nederlanders plus Houellebecq en zijn vrouw, Lysis Li, met wie hij in 2018 trouwde. Houellebecq liet het op het laatste moment afweten, hij voelde zich niet goed. Tijdens het diner opperde Lysis Li het idee pornoscènes te filmen met Van Rooijen, Houellebecq en haarzelf. Het zou de met depressies kampende schrijver opvrolijken.

Dus uw vrouw kwam thuis van het diner en stelde voor een seksfilm te maken?

'Zo was het.'

En u vond dat een goed idee?

'Jawel, maar ik wilde dat er twijfel zou zijn over wie de seksscènes

deed. We zouden maskers dragen.'

Twee uur is er gefilmd, zegt Houellebecq. Na de opnamen hield hij twijfel: het zou te gemakkelijk zijn dat lichaam van hem te herkennen. Hij weigerde een kopie van zijn paspoort te geven, vereist om op OnlyFans te figureren. Zodoende kon de film niet worden uitgebracht, waardoor Van Rooijen er geen inkomsten van had.

Dan heeft u eigenlijk van haar geprofiteerd?

Een lange stilte. 'Dat is waar. Maar zeggen dat ik profiteerde, betekent ook dat zij er geen plezier aan heeft beleefd. Ze stuurde me later een mail dat het zo fijn was, ze was verrukt.'

Was dit een valstrik van Kirac om u in een pornofilm te krijgen?

'Dat weet ik niet. Van de kant van Ruitenbeek wel. Van Jini kan ik dat niet zeggen. Ze heeft vast gedacht dat ik veel bezoekers naar haar OnlyFans zou trekken.'

De betrekkingen van het echtpaar Houellebecq met Ruitenbeek waren toen nog goed. Zo goed dat ze akkoord gingen met diens voorstel om naar Amsterdam te komen, waar allerlei meisjes zouden zijn die met de beroemde schrijver het bed wilden delen.

Op dit moment in het verhaal aangekomen is er iets wat Houellebecq graag wil vertellen: zijn vrouw had een op een van zijn boeken gebaseerd scenario voor een erotische film geschreven. Ruitenbeek zei dat interessant te vinden en stuurde foto's van meisjes die daarin konden figureren. Over het scenario zegt Houellebecq: 'Als je het leest, lijkt het een warboel, maar in haar hoofd is het dat veel minder. Mijn vrouw is Chinees, haar Frans is niet perfect.'

U had kennelijk zin in dat Amsterdamse avontuur. Op 25 november stuurde u Ruitenbeek een mail met de tekst: ik neuk alle meisjes die je me voorstelt, naar mijn beste vermogen.'

'Dat klopt, ja.'

Op 21 december komt het echtpaar Houellebecq aan in Amsterdam. De ontvangst verloopt anders dan gedacht; Ruitenbeek en een cameraman wachten het echtpaar met draaiende camera op bij de Thalys.

Uw vrouw zei volgens Ruitenbeek dat ze daarvan op de hoogte was en zich daarom tevoren mooi had gemaakt.

'Dat heeft ze mij niet gezegd en ik heb haar dat niet zien doen. Die ontvangst vond ik heel onaangenaam.'

We komen bij het cruciale moment: het tekenen van het contract.

'Hoe dat ging, kan ik laten zien', zegt de schrijver. Hij sloft naar z'n computer, vindt na lang zoeken een filmpje. Het toont de schrijver liggend op een hotelbed, zijn vrouw zit ernaast. De sfeer is lacherig en ongemakkelijk. We horen Ruitenbeek uitleggen dat hij een bepaling heeft toegevoegd waarin staat dat de schrijver en zijn vrouw niet in eenzelfde scène mogen met hun geslachtsdelen. We zien Houellebecq de Engelstalige tekst bekijken, hij informeert wat *fondling* is. *Caresser*, zo blijkt als de Franse vertaling erbij wordt gehaald: strelen. *Caresser*? Daar heeft de schrijver geen problemen mee. Na drie minuten houdt het filmpje op. De tekensessie duurde in totaal acht minuten er waren drie pagina's

de Volkskrant

Voorpagina

Columns

Topverhalen vandaag

Opinie

Cultuur & Media

Podcasts

Beter Leven

Fc

wijn te hebben gedronken. Bij de rechtszaak benadrukte zijn advocaat dat alcohol zich slecht verdraagt met de antidepressiva die Houellebecq slikt. Is de schrijver helder op die filmbeelden? Net zo helder als nu, zou je denken. Wat een lastig te bepalen staat van zijn is. Hij lijkt soms afwezig, maar dat kunnen ook denkpauses zijn; zodra hij spreekt, is hij scherp en zorgvuldig.

Hij laat een andere video zien, door Kirac opgenomen in het restaurant waar ze vervolgens heen gingen. Van wie is het initiatief voor de film, vraagt een medewerker van het collectief. 'Ik weet het niet meer', zegt Lysis Li. Dat is opmerkelijk, vindt de medewerker. Lysis, lacherig: 'He just want to fuck.' Houellebecq corrigeert haar: 'Nee, dat is het niet.'

'Ik zie vooral dat ik hier heel moe was', zegt de schrijver als het filmpje afgelopen is. Nu hij de beelden terugziet, komt de woede weer boven. 'Ze manipuleerden me, maakten me tot een willoos dier.' De ingangsdatum van het contract blijkt 1 november 2022 te zijn, zodat ook de OnlyFans-opnamen uit Parijs eronder vallen. Op het moment van tekenen wordt daar niet op gewezen. Ruitenbeek zegt later dat vooraf in een mail aan Houellebecq te hebben verteld.

Leest u vaker contracten?

'Nooit. Dit is het eerste dat ik teken zonder dat het tevoren door een agent is gelezen. Het is hun beroep, hè. Gelukkig maar.'

Hij vertelt over zijn angst voor tongkanker. Bij muziekopnamen ter ere van de in 2013 overleden Franse zanger Daniel Darc had een muzikant - zelf een verstokt roker - verteld dat hij niet bang was voor longkanker, maar des te meer voor tong- en keelkanker. Vooral rokers zouden daar vatbaar voor zijn. Houellebecq besloot met dat gegeven iets te doen in zijn volgende boek; Paul Raison, de hoofdpersoon in *Vernietigen*, zal aan die ziekte sterven. Hij ging op onderzoek uit, de foto's die artsen hem stuurden staan sindsdien op zijn netvlies gebrand. 'Aids heeft me niet bang gemaakt, covid evenmin. Dit wel. Ik raak dat niet meer kwijt. Toen ik begin december hoorde dat het papillomavirus een risicofactor is voor tongkanker en dat het virus seksueel overdraagbaar is, nam ik me voor geen seks met vreemden meer te hebben. Over de bereidheid daartoe heb ik tegen Ruitenbeek gelogen.'

Als u geen seks wilde, waarom kwam u dan naar Amsterdam?

'Ik dacht dat het een interessante film kon worden. Met het gebruik van stand-ins, en met het scenario van mijn vrouw.'

Dus in Amsterdam zijn geen seksscènes gefilmd?

'Nee, wat Ruitenbeek daarover zegt, is gelogen. De scène uit de trailer was niet meer dan een beetje omhelzen, alleen mijn bovenlichaam was bloot. Daar kwam bij: het meisje was niet kwaad, maar ik voelde me niet tot haar aangetrokken. Van een ander meisje vermoedde mijn vrouw dat het een hoer was. Toen er later een Koreaans meisje kwam dat niet eens wist dat er gefilmd zou worden, heb ik Ruitenbeek weggestuurd. Dat had ik eerder moeten doen.'

Een paar weken later - Houellebecq was op Guadeloupe voor filmopnamen - informeerde een technicus: heb je dit gezien? Het bleek de trailer waarmee Kirac een pornofilm met Houellebecq aankondigt.

'Vooral mijn vrouw vond dat schokkend, omdat de voice-over zegt dat we op huwelijksreis naar Marokko zouden gaan en dat zij daar hoeren voor me zou regelen. Kom op: we zijn al vier jaar getrouwd, van hoeren was geen sprake; het was een

boekpromotiereis die uiteindelijk niet doorging omdat de Franse overheid vreesde voor mijn veiligheid.'

Het echtpaar verzocht Kirac de trailer offline te halen en begon eerst in Frankrijk, daarna in Nederland een rechtszaak om verder gebruik van filmmateriaal tegen te houden. Hij vertelt dat sommige vrienden, vooral uit conservatief-katholieke hoek, hem niet meer willen zien vanwege de aankondiging van een pornofilm.

Maar eerder regisseerde u zelf *La Rivière*, een pornofilm met louter vrouwen. Vonden ze dat minder erg?

Voor het eerst lacht hij. 'Die is twintig jaar oud, toen had ik nog geen katholieke vrienden.'

Was het vonnis van de Nederlandse rechter een verrassing?

'Eh... ja.'

Waarop Houellebecq van leer trekt tegen de advocaat van Ruitenbeek, die volgens hem een betoog vol verdraaiingen en leugens hield waardoor de rechter zich heeft laten inpakken. Vooral diens interpretatie van de romans *Elementaire deeltjes* en *De kaart en het gebied* maakt hem boos. De advocaat had gezegd dat de hoofdpersonen daarin sterk op de schrijver lijken, waarmee Houellebecq tussen fictie en werkelijkheid laveert, zoals Kirac dat ook vaak doet.

Voor het eerst verheft de schrijver zijn stem: 'Ik heb nog nooit zoiets stoms gelezen. Alsof ik geen romans schrijf maar het steeds over mezelf heb.' Er volgen furieuze kwalificaties die hij later afzwakt, uit angst voor repercussies in de rechtszaal. 'Vergeet wat ik zei over de advocaat. Vergeet ook wat ik daarna over hem zei. Je kunt hooguit schrijven dat ik weleens verstandiger dingen over mijn romans heb gehoord.'

null Beeld Avalon Nuovo

Beeld Avalon Nuovo

Kan de affaire met Kirac uw schrijven beïnvloeden?

Weer die stilte. 'Er zit iets interessants aan. Zoals dat OnlyFans, dat ik niet kende. En het gegeven dat alles in het leven wordt bespioneerd en vastgelegd, niet alleen door de politie. Waarbij Kirac de strategie hanteert mensen te beledigen om zo tot hen door te dringen, een beetje zoals de surrealisten dat deden.'

Met uw radicale uitspraken jaagt u zelf ook nogal wat mensen op de kast.

'Ik zeg de dingen die ik vind. Dat is niet om te choqueren, liever had ik dat de mensen zouden zeggen: misschien heeft hij niet helemaal ongelijk als hij beweert dat de islam een gevaar kan zijn of dat het geen goed idee is om prostitutie strafbaar te stellen...'

... of stelt dat Trump een goede president was.

'Ik wist dat die uitspraak veel mensen niet zou bevallen. Ik heb nu eenmaal polemische opvattingen. Wat mij interesseert, is dat hij de eerste Amerikaanse president in lange tijd is die geen oorlog is begonnen. Dan kan Frankrijk ook niet worden meegesleurd.'

Een voorjaarsbui klettert op de struiken van het binnentuintje.
Geen goed moment om te vertrekken. Dan toch maar een glas

wijn? De schrijver loopt naar het keukentje, komt terug met een open fles Châteauneuf-du-Pape en kruipt weer op bed. In *Serotonine* laat Houellebecq de hoofdpersoon zeggen dat Nederland geen land is, maar een onderneming. Heeft het optreden van Kirac, dat zijn bekendheid vergroot door mee te liften met de beroemde schrijver, hem gesterkt in die overtuiging?

Een direct antwoord komt er niet. Houellebecq vertelt dat die typering afkomstig is van de Nederlandse filmer Erik Lieshout, die voor *To Stay Alive – A Method* een ontmoeting met zanger Iggy Pop vastlegde: 'Naast hem voel ik me zo nederig.' Weer loopt hij naar z'n computer. Het bronzen stemgeluid van Pop vult de kamer: *A Machine for Loving*, een lied over zijn hond Fox, die na zijn dood meteen door een volgend identiek exemplaar wordt vervangen. Houellebecq kijkt gefascineerd naar de caleidoscopische patronen op het beeldscherm. Hij haalt zijn neus op, nog eens.

What is a dog but a machine for loving

You introduce him to a human being giving him the mission to love

And however ugly, perverse, deformed or stupid this human being might be

The dog loves him, the dog loves him

Als Pop zwijgt, wordt de screensaver zichtbaar: Clément, de in 2011 overleden corgi van de schrijver.

Houellebecq wil geen fotoafspraak maken. 'Ik ben er slecht aan toe, zo wil ik mezelf niet zien. Ik slaap haast niet, kan nergens anders aan denken. Zoek een foto van vlak voor deze toestand.'

Of hij in hoger beroep wil tegen de uitspraak, weet hij nog niet. In een hogere rechter heeft hij weinig vertrouwen. We spreken af te bellen als het besluit is genomen.

Zijn agent heeft hem ervan overtuigd dat het nuttig is, vertelt Houellebecq een paar dagen later. Hij zegt intussen de energie te hebben gevonden om deze *sombre histoire* op schrift te stellen. De affaire-Kirac wil hij combineren met een andere recente controversie. In een interview met filosoof Michel Onfray, gepubliceerd in het conservatieve tijdschrift *Front Populaire*, had Houellebecq gezegd dat de Franse bevolking niet wil dat moslims zich aanpassen, maar dat ze moeten ophouden met berovingen en geweld of anders beter kunnen vertrekken. In dat interview

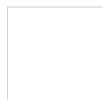
voorspelde hij ook een omgekeerde 'Bataclan', een terroristische aanval op moslims. 'Dat waren heel stomme, beledigende uitspraken', vindt hij nu. 'Dat was echt mijn fout. Ik heb excuses gemaakt. Op wat ik bedoelde te zeggen wil ik terugkomen.'

Het hoger beroep dient op 18 april. Of hij dit keer wel naar de zitting komt? Hij twijfelt. 'Het zal een goede indruk maken als ik dat doe. Maar het wordt moeilijk Ruitenbeek weer te zien.' De acteur Gérard Depardieu, een goede vriend van Houellebecq, heeft aangeboden mee te komen. Dat zou helpen, zegt de schrijver.

Lees ook

Kunstcollectief Kirac mag van de rechter film met bedscènes Houellebecq maken

Zelden zal er zo reikhalzend naar een vertaling zijn uitgekeken als naar de nieuwe Houellebecq

Houellebecq is geen nihilist. Hij is een romanticus op zoek naar verbinding

Boeken

NIEUWS

MEER >

12:12 UUR

Leger en paramilitairen slaags in Soedan, zorgen over transitie naar burgerregering

BOEKRECENSIE ★★★★★

Een jager in het woud is een mooie ode aan de Franse en Duitse cultuur

BOEKRECENSIE ★★★★★

Antony Beevor kiest duidelijk partij in zijn geschiedenis van Rusland

BEST GELEZEN

MEER >

- 1 Waarom raken jongens in de ban van de vrouwonvriendelijke, criminele influencer Andrew...
- 2 De prijs voor uitblijvende westerse hulp in Oekraïne wordt betaald op het slagveld
- 3 Wachten op de vermiste matrozen: de ondergang van het Russische vlaggeschip Moskva

BOEKEN

Kinderboeken als een warm bad vol vriendelijke personages, ze zijn er gelukkig nog

MEER BOEKEN >

Wilt u belangrijke informatie delen met de Volkskrant?

[Tip hier onze journalisten](#)

Algemeen

Contact met de redactie
Contact met de klantenservice
Privacystatement
Abonnementsvoorwaarden
Gebruiksvoorwaarden
Cookiebeleid
Privacy-instellingen
Auteursrecht
Colofon

Service

Klantenservice
Mijn account
Vakantieservice
Adverteren
Losse verkoop

Meer de Volkskrant

Abonneren
Nieuwsbrieven
Digitale krant
Webwinkel
Puzzels
RSS-feeds
Facebook
Twitter
Android apps
iOS apps

Navigeer

Columnisten
Recensies
De Volkskeuken
Archief

Op alle verhalen van de Volkskrant rust uiteraard copyright.

Wil je tekst overnemen of een video(fragment), foto of illustratie gebruiken, mail dan naar copyright@volkskrant.nl.

© 2023 DPG Media B.V. - alle rechten voorbehouden